

С. І. Киреев

Економічні інтереси

ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ – система соціально-економічних потреб суб'єктів господарської діяльності (працівника, підприємця, корпорації, споживача, соціальної групи, суспільства, держави). Е. і. є осн. категорією для визначення реал. причин і найбільш глибоких мотивів екон. діяльності та поведінки людей, що стоять за їхніми безпосеред. стимулами. Вони сприяють узгодженості взаємодії різних соц. груп і прошарків у ході безперерв. пристосування до екон. змін, що формують цю взаємодію. Відображаючи єдність усіх екон. потреб, інтереси, на відміну від потреб, орієнтов. на предметні цілі (їжа, одяг, засоби праці тощо), спрямов. на екон. відносини, життєві умови загалом. Саме тому вони виступають стимулом діяльності суб'єкта економіки, визначаючи його госп. поведінку й вчинки. Е. і. є формою вираження відносин між суб'єктами екон. діяльності з приводу виробництва, розподілу, обміну й споживання обмежених матеріал. ресурсів. Екон. відносини, проявляючись в Е. і., набувають характеру рушій. сил сусп. розвитку, спонукал. мотивів госп. діяльності людей. Е. і. власника здійснюються у процесі володіння та розпорядження власністю. Залежно від її форм і структури формуються специфічні Е. і. власників. Так, в Україні, як і в ін. країнах з ринк. економікою, наявна розбіжність інтересів пром., торг. і банків. капіталу, а також великого (олігархіч.), середнього й малого бізнесу. Оскільки у ринк. економіці основоположна приватна власність, усі індивіди у тій чи ін. екон. ролі є її суб'єктами. У ній передусім формуються і реалізуються Е. і. власників засобів виробництва, які полягають в ефективності їх використання, що веде до реалізації об'єктив. мети максимізації прибутку. Таким чином, максимізація прибутку виступає об'єктивно визначеними Е. і. власника засобів виробництва. Е. і. найманого працівника полягають в ефектив. використанні власності на робочу силу й конкретно виражаються у максимізації доходу, передусім підвищенні заробіт. плати. Виступаючи власником акцій, акціонер зацікавлений в отриманні дивідендів (зростанні доходності підприємства). Оскільки власниками акцій стають представники різних соц. груп, виникають заг. Е. і., зацікавленість у діяльності корпорацій, що сприяє соц.-екон. стабільності суспільства. Важлива складова структури Е. і. сучас. суспільства – взаємодія інтересів найманого працівника й роботодавця. Об'єктив. процес еволюції вироб. відносин і трансформації Е. і. зумовлює розв'язання суперечностей інтересів працівника й роботодавця через механізм соц. партнерства. Трансформація Е. і. у сучас. економіці формує відносини соц. згоди й, у

кінц. підсумку, соц. стабільність. У суспільстві існує складна взаємодія приват., колектив. і сусп. інтересів. Так, приватні соц.-екон. інтереси, які є імпульсом до дії індивідів, забезпечують у такий спосіб реалізацію заг. інтересу. Взаємозалежність та взаємообумовленість інтересів ще більше проявляється у взаємодії колектив. і заг. інтересів. Однак у такому складному соц. організмі, як суспільство загалом, далеко не завжди і не в усьому колектив., а тим більше приват. інтерес співпадає із загальним. Е. і. держави як власника визначені її власністю на землю, підприємства, фінанс. інститути, податк. надходження. Держава в інтересах усіх соц. груп, прошарків, індивідів регулює й контролює як приватні, так і групові (колективні) інтереси, при цьому формуючи та захищаючи власне держ. інтереси. Саме держава реалізує сусп. Е. і. через механізм створення держ. системи гарантій для насел., організовує й фінансує соц.-культурну сферу діяльності, бере участь у соц. узгодженні інтересів працівників і підприємців, формулює та здійснює соц.-екон. програми. Е. і. держави, що знаходять прояв також у функціонуванні держ. сектору економіки, є основою нац. інтересу і реалізуються при виконанні нею функцій забезпечення правових основ екон. відносин, створення та регулювання грош. системи, контролю над економікою, забезпечення товарами і послугами сусп. споживання.

В Україні за роки реформ склалася значна соц. нерівність, відображена у надмір. розриві між доходами найбагатших і найбідніших, а також у середніх показниках доходу та розвитку між регіонами. Саме тому в суспільстві й бізнесі все ще не подолані тенденції до конфронтації, не досягнута необхідна міра консолідації осн. соц. верств і груп щодо цілей та принципів соц.-екон. політики держави. Хоча в Україні активно розвиваються інститути громадян. суспільства, досить високими залишаються політ. ризики ведення підприємниц. діяльності. З огляду на це, складне, але цілком досяжне завдання держави – пов'язати різноспрямовані інтереси суспільства з інтересами приват. і держ. корпорацій та спрямувати їх у єдине русло на користь усієї країни. У світлі співробітництва держави з нац. бізнесом для консолідації укр. суспільства необхідно переглянути не стратег. напрям розвитку країни, а формат реалізації подальших реформ, який повинен передбачати чітке формулювання завдань з їх проведенням на довгострок. перспективу. У зв'язку з цим стратег. орієнтиром нац. Е. і. України є розбудова соціально орієнтов. ринк. економіки, що заохочуватиме громадян до продуктив. праці та надаватиме сприятливі можливості для неї, дозволить поєднати цінності індивідуал. активності щодо піднесення рівня життя та самореалізації на благо суспільства, подолати загрозливі тенденції фрагментації суспільства, соц. зневіри, втрати відчуття причетності до формування майбутнього влас. держави. Нині в укр. економіці нагромаджено певний екон. та інституц. потенціал для реалізації заг.-нац. Е. і.

Рекомендована література

1. Національно-державні економічні інтереси: історія, методологія і теорія дослідження, механізм реалізації: Доп., тези, повідомлення респ. наук.-практ. конф. (Київ, 10–11 жовт. 1996 р.). 1997;
2. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції». 2004;
3. Україна в 2006 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку. 2007 (усі – Київ).

Бібліографічний опис:

Економічні інтереси / С. І. Киреев // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18799>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).